

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 2 0

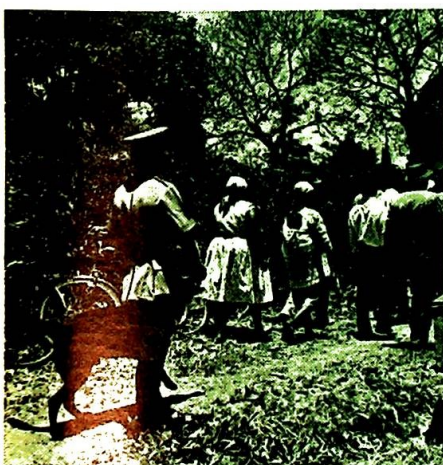
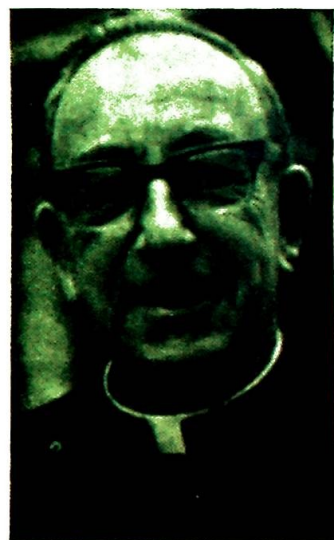
88. ÅRGANG

6. NOVEMBER

1 9 7 6

Dommen over Lamont

SIDE 302

**Hvorfor ble den såkalte
tvangskristningen av
Norge en suksess?**

SIDE 306

En katolsk mening om saken

DOMMEN OVE

Forhandlingene i Geneve om overgang til et sort flertallsstyre i Rhodesia begynte i forrige uke. Krav, motargumenter og en masse prat vil bare forsterke inntrykket av at partene snakker sammen i ellefte time — rapporter fra Rhodesia de siste ukene har gitt rystende og troverdige bevis for at det nåværende hvite regimet bare holder seg ved makten ved hjelp av makt og terror. Vår kommentar er skrevet før noe var kjent fra Geneve, det kan for den saks skyld alt ha gått så ille at møtet er brutt. I så fall er det virkelig grunn til å frykte for en blodig og tragisk sluttrunde ved Salisbury. Men en spesiell sak er på forhånd en prøvesten: dommen over den katolske biskop Donal Lamont. Katolikker mange steder i verden følger i dag hans skjebne med uro:

Biskop Lamont som har vært tre år i Rhodesia er irsk og leder av Fred og Rettferdighet-kommisjonen i den rhodesiske bispekonferansen. Han har i mange år vært kjent som en uredd motstander av det herskende regimes metoder. Nå er han dømt til 10 års straffearbeid for å ha gitt medisinsk hjelp til sårede gerriljasoldater. Dommen ble avsagt den 1. oktober i henhold til de anti-terroristlover som landets nasjonalforsamling har vedtatt.

Biskopen erklærte seg skyldig i tiltalen og sa i retten: «Jeg forsto klart og tydelig hva min beslutning førte med seg. Det var en beslutning som jeg for lenge siden kom frem til fordi jeg visste hva som hendte andre steder i landet når terrorister kom til misjonsstasjonene.»

Straks sikkerhetsstyrkene fikk vite om geriljasoldater i et distrikt, ble hele landsbyer angrepet, fortalte biskopen. «Først kom helikopterne i lav høyde, de skjøt på alt og alle som rørte seg på en mistenkelig måte i landsbyen eller i bushen rundt. Derefter kom soldater, vepnet til tennene med moderne våpen og soldater med trenede, rasende hunder. Når troppene hadde forlatt området, måtte misjonærene alene forsøke å rydde opp.»

«Loven kan ikke tvinge meg til å forråde min samvittighet,» sa biskopen. Han medga at han hadde bedt søstrene på Avila-misjonen om ikke å rapportere tilstedeværelsen av geriljasoldater som ba om medisiner. Han sa at han hadde trosset loven «fordi jeg som mange andre ikke kan forene mine kristne prinsipper med den rasistiske lovgivningen i Rhodesia». Han la til: «Kirkens tjeneste og goder måtte bevares til enhver pris, sammen med uskyldige landsbyboeres liv og staben på misjonsstasjonen.»

Efter dette ble biskopen dømt til 10 års hardt straffearbeide. Han er foreløpig løslatt mot kausjon, men kan antagelig når som helst måtte begynne å avtjene straffen. (Biskop Lamont er 65 år gammel.)

Budskapet fra Vatikanet, fra biskopene og de troende i Irland, England og Wales, Tyskland og mange andre steder har uttrykt solidaritet med Lamont og sjokk over dommen. Amnesty International og Den internasjonale juristkommisjonen i Geneve hadde observatører til stede under rettssaken som også ble fulgt av katolske og anglikanske biskoper i Rhodesia. En representant for Amnesty sa etter dommen: «Dette er fremdeles et dilemma for biskopene og for hele nasjonen. Fra det jeg har hørt av ytringer utenfor rettssaken, var det knapt en biskop eller prest som var til stede som ikke mumlet for seg selv: «Det er jeg som står for retten».

The Rhodesia Herald

Surveyor 2 escapes a delay in launching

Tense official statements only confirm talks took place

Vorster policy on Rhodesia unchanged

Republic's trade with Africa soared by 30 per cent this year

Maudling arrives on reconnaissance of Rhodesian situation

Royal Navy intercepts Greek tanker

ADAMS STATES PROVISIO ON CONTINUED AID

FOR THAT SPECIAL OCCASION

Meikles

Rhodesia: Hardhendt sensur.

R LAMONT

EVANGELIET I PRAKSIS

AV ARNO GERRITSMÅ OFM

«Kirchenbote», bispedømmebladet i Osnabrück, skriver i sin kommentar:

«Saken mot Lamont har blitt en prøve på hvor alvorlig ment Salisburys forhandlingsvilje egentlig er. Har statsminister Smith ment noe med sine taler, må han nå straks avvise og ugyldiggjøre dommen over den katolske biskop og ønske ham velkommen som formidler i konflikten i Rhodesia. Ønsker derimot regimet å statuere et eksempel mot en mann som i høy grad nyter de sortes tillit, er det derimot fare for at freden i Rhodesia ikke har flere sjanser.»

Bladet skriver også:

«Hadde biskop Lamont sagt «nei» når sårede partisaner kom til misjonsstasjonen i hans bispedømme i grenseområdet mellom Rhodesia og Mozambique, hadde han ihvertfall ikke oppfylt sin kristenplikt. Men denne biskopen som i tre år har tjent mennesker av alle raser og hudfarver i Rhodesia sa ikke «nei», han lot de sårede forbinde og lot dem få medisinsk hjelp. For det er han dømt til 10 års fengsel og hardt arbeide.»

Biskop Lamont har mange ganger, uttrykkelig, tatt avstand fra alt voldsbruk og all terror, på begge sider. Like klart og modig har han samtidig hjulpet mennesker hvis metoder han ikke likte — fordi de var mennesker i nød.

For det er han dømt.

Rapporten fra Fred og Rettferdighet — kommisjonen i Rhodesia gir et skakende bilde av forholdene i dette hvite «paradis»:

■ 12. juni i fjor åpnet rhodesiske sikkerhetsstyrker ild mot innbyggerne i landsbyen Karima. 20 mennesker ble drept og 15 alvorlig såret. 9 av de 20 var barn. Regjeringen har flere ganger avslått krav fra kommisjonen om en uavhengig gransking av massakeren. Et afrikansk medlem av parlamentet som ønsket å reise saken der, ble avvist under henvisning til upatriotisk oppførsel.

I en annen landsby, Madziwa ikke langt fra Salisbury, ble 6 afrikanere drept 20. mai i år. Også blant disse var det barn. Det finnes ingen øyenvitner og sikkerhetsstyrkene overleverte likene til de pårørende uten noen forklaring.

(Forts. side 309)

Man kan spørre hvorfor Jesus legger så stor vekt på barn når han taler om Guds rike. Er det barnas ånd og innstilling det gjelder her — dette med å være liketil og uten pretensjon — eller ligger det kanskje noe mer bak denne interesse som Jesus viser barna? I evangeliet taler Jesus også om betydningen av tjenerånden. Barn er i grunnen hjelpeløse og vergeløse. De trenger de voksnes hjelp, omsorg og kjærlighet. Kanskje kan vi tolke dette slik at barna minner oss om vår plikt til å tjene. De er på sett og vis vår dårlige samvittighet. Ved å fremstille et barn vil Jesus kanskje gjøre det klart for oss hva det i praksis dreier seg om i Guds rike. «Den som vil være den fremste må være alles tjener», sier Jesus.

Det er ikke minst i den moderne forkynnelse at dette med å hjelpe og tjene sin neste blir understreket om og om igjen. Så ofte at mange er blitt lei disse evindelige oppfordringer om medmenneskelighet og nestekjærlighet.

Kritikken er vel ikke helt ubegrunnet. Med hensyn til misjonsarbeidet for eksempel — har det i de senere år foregått en alvorlig debatt i denne sammenheng. Det har vært en tendens til å redusere misjonering til utviklingshjelp. Denne innstilling er ikke riktig. Det å skape rettferdige og menneskeverdige kår for alle er uten tvil et av evangeliets idealer. Men det er ikke de eneste verdier evangeliet går inn for. Evangeliet taler for eksempel også etfertrykkelig om betydningen av korset. Dette betyr selvsagt ikke at vi ikke skal prøve å lette korsets byrde for hverandre, men det betyr dog at vi heller ikke skal fortie korsets mening innenfor rammen av Guds rike. I så fall skulle man sløyfe en vesentlig del av budskapet som skal forkynnes.

Imidlertid er det ikke til å komme utenom at Jesus stadig stiller høye krav som sikter direkte på vårt ansvar for medmennesket. Disse krav kan ikke misforståes av den som tar budskapet om Guds rike alvorlig. Det skulle forøvrig ikke være så vanskelig å forstå det strenge krav. Guds godhet og rettferdighet, Guds kjærlighet må bli synlig ved menneskenes holdning og gjerninger. Hvor mennesker blir utsatt for urettferdighet og hat, svekkes som regel troen på en rettferdig og allgod Gud. Urettferdighet og undertrykkelse fører ikke sjelden til religiøs

(Forts. side 314)

I de senere år har representanter fra menighetsrådene i bispedømmet møtt hverandre på Mariaholm to ganger i året for å utveksle erfaringer og ideer om menighetsarbeide.

Det siste møte ble avholdt i helgen 23.—24. oktober.

Efter hvert har en følt et behov for et møte sammen med sogneprestene hvor en kunne drøfte den aktuelle situasjon, og ikke minst forsøke å se noe videre fremover til et stadig økende samarbeide og fordeling av oppgavene. Dette i pakt med statuttene som pålegger menighetsrådene et reelt medansvar for menighetenes liv og arbeide.

Videre hadde man invitert representanter for preste- og søsterråd og legfolk med spesielle oppdrag i menighetene slik som kirkelige assistenter og menighetsarbeidere på full tid (sekretærer/ pastoralassistenter etc.).

Det var også en glede at biskop Gran kunne være tilstede under drøftelsene den første dagen.

Det viktigste ved et slikt møte er det å komme sammen, lære å forstå hverandre, lære av andres positive eller negative erfaringer, og ikke minst å kunne drøfte tanker og ideer i et forum hvor erfaringene nok er forskjellige, men hvor siktemålet for alt arbeide er felles.

Deltagernes representere menigheter med forskjellige problemer, størrelser og sammensetninger, men de hadde alle et felles ønske om og en glede ved å søke sammen mot nye holdninger til problemene. Dette fikk sitt uttrykk i en appell fra flere om å se på de problemer og vanskeligheter en måtte ha som en positiv utfordring, snarere enn en negativ krisesituasjon som måtte møtes med nødløsninger.

I denne positive innstilling, ligger også viljen til å se hele menighetslivet i sammenheng, dvs. at enhver løsning må sees på grunnlag av menighetenes struktur. Nødløsninger av enhver art vil alltid bety at man «setter en ny bot på et gammelt klede» med det kjente negative resultat.

Fra de legfolk som allerede er engasjert i menighetsarbeide på hel- eller halvdag, ble det ytret ønske om en viss kontakt dem imellom, og det planlegges et studieopplegg over ca. fire week-ends i løpet av 1977.

En må håpe at et slikt møte ikke blir en engangsforeteelse, og at legmannsrådet følger opp ideen som bare kan virke positivt inspirerende både på dem som deltar og de menigheter de representerer.

Korrespondent.

MED HILSEN TIL DOMME

Siste halvdel av 60-årene og de første år av 70-årene var en storhetstid for de mange eksperter som forutså jordens undergang. Vi plyndret i vår grådighet kloden, forurenset den, sløste bort naturlige ressurser osv. Det var vel egentlig den samme dype pessimisme som vi møter igjen på andre områder i samfunnet, for eksempel i moderne litteratur.

I den siste tid har imidlertid disse spådommer stadig oftere blitt motsagt. Nylig ble en rapport offentliggjort av FN's kontor for økonomiske og sosiale spørsmål. Etter tre års intenst arbeide konkluderer et team ledet av Nobelprisvinneren Wassily Leontief rapporten med å si at jordens ressurser er store nok til å brødfø en voksende befolkning langt inn

LESTE DE OM

Dette er det land biskopen lever i. Med hvite farmere og hvite politimenn. Den hvite farmeren: En side av dagens Rhodesia, «Klokskap, virksomhet, samarbeide»

VÅRE DAGSPROFETER

i det 21. århundrede. Disse ressurser er dessuten så store at de også vil gi plass for en stigning i levestandarden uten å ødelegge det miljø vi lever i.

Rapporten forutser derimot at visse viktige forandringer finner sted ved århundreskiftet. Man venter blant annet at landene i den Tredje Verden da har klart å fordoble eller tredoble

sin landbruksproduksjon. Man regner videre med at både Nord-Amerika og Japan på den tid har fordoblet sin hjelp til disse nasjonene, og at de tar imot en større eksport fra dem.

De nødvendige forandringer skjer langsomt, det er så. Men en rapport som denne gir oss i det minste et reelt glimt av håp.

A. R.

En
klavn

Ved århundreskiftet sto det en underlig notis i ST. OLAV: Elefantjakten i de sentrale deler av Afrika var slutt den 15. september.

Jeg aner ikke hvordan opplysningen i det hele tatt havnet i våre den gang så ærverdige spalter, men den sto der. Midt blant basarstoff og religiøse utfall og forsvarsmanøvrer mot de i troen adskilte brødre. (Det var på den tiden, tror jeg, da man også uttrykte dyp tvil om den elektriske gatebelysnings fremtid, det var dog et moderne knep)

I dag — på god avstand — sier kanskje notisen oss en hel del:

Afrika var meget fjern. Bortsett fra en eller annen besynderlig notis om elefantjakt og slikt, tenkte man sikkert ikke ofte på denne verdensdelen. Vel, man ga penger til misjonene, en eller annen prest hadde muligens en studiekamerat fra Propaganda som var postert langt inne i urskogen, biskop Fallize var øyensynlig litt interessert i Stanleys reiser — men ellers?

Nei, det var for langt vekk på alle måter. Alle i vårt samfunn hadde et nesten bevisst forhold til de sortes skjebne, frihet og rettferdighet var ord man sjelden eller aldri brukte. Det var bra hvis noen av dem ble døpt, resten ble ordnet på pene kirkebasarer.

Snart 80 år har forandret menneskene. To verdenskriger har vi hatt, enorme, internasjonale problemer, sterkere og sterkere behov for samarbeide. Tyngdepunktet i Kirken har flyttet seg fra Europa til nettopp Afrika og til Asia og Latin-Amerika. Dessuten har moderne TV og aviser rykket oss nærmere og nærmere de gamle elefantmarker.

Til vi oppdaget at det på disse marker ikke lenger travet digre dyr. Der bodde millioner på millioner av medmennesker, for oss katolikker svært mange trosfeller.

Og derfor skjer det som skjer i dette nummer: vi snakker om biskop Lamont i Rhodesia, vi interesserer oss for de som bor i Rhodesia, vi skjønner at fred og rettferdighet er to sider av samme sak.

Bare et spørsmål gjenstår:

Hva skulle våre lesere ved århundreskiftet med opplysninger om elefantjakt?

BISKOP LAMONT?

— urettferdighet. Et annet bilde: En politimann med hund driver vekk noen demonstrerende afrikanere. Hvit makt.

Ny bok

Helgenkonge og «tvangskristning»

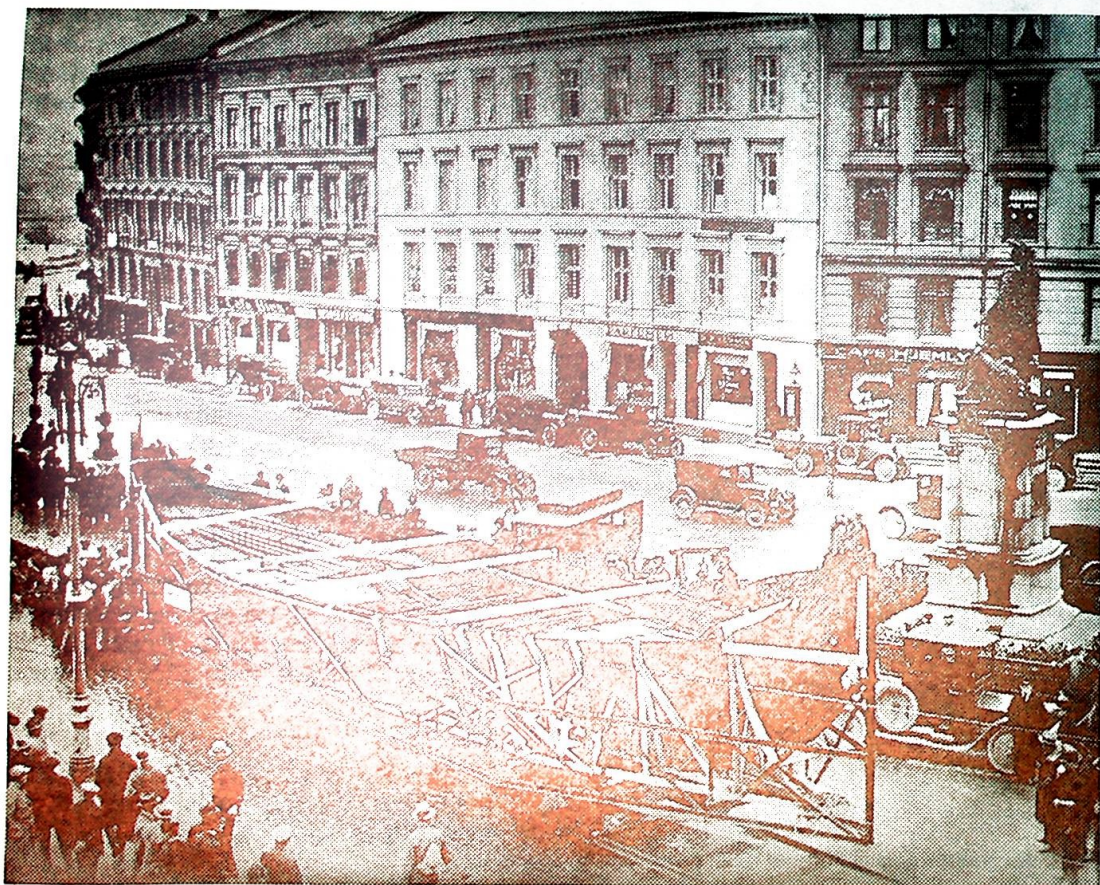
Cappelen startet i høst utsendelsen av en ny Norgeshistorie, på 15 bind. For et tidsskrift som bærer helgenkongens navn er det visst naturlig med en gang å rette oppmerksomheten mot nummer 2 i denne imponerende serie, en bok som dekker samme tidsrom som Snorre, årene fra ca. 800 til 1177. Undertegnede er ingen lærd kjenner av vår historie, men våger temmelig fort denne påstand i forbindelse med dette bind: Her knyttes tydeligere enn før vår sagatid til en bred europeisk sammenheng. Samtidig legger bindets forfatter, dr. philos. Erik Gunnes frem et delvis nytt syn på noe så viktig som kristningen av Norge. Hans ar-

beide forandrer dermed faktisk vårt gamle utgangspunkt fra skolebøkene.

Den såkalte tvangskristningen ble en suksess — hvorfor?

«Olav Trygvason feide over kyst-Norge gjennom en periode på fire-fem år. Så kom en pause på en halv mannsalder, da «jarlene lot folk ha den tro de ville» — tid nok til å slette alle uønskede kristningstiltak av marken. Siden kom Olav Haraldson. Tolv år fikk han på seg — men måtte da sørge for kristning av innlandet også. Det er klart at tidsspennet ikke var tilstrekkelig for å presse kristendommen på et fundamentalt uvillig folk. Derimot har det greid seg dersom det er noe annet det er tale om

— dersom det først og fremst dreide seg om å slå fast at de gamle guder ikke har noen makt mer. Hvis vi antar at jordbunnen i noen monn er forberedt, dels ved at man har et nærmere eller fjernere kjennskap til kristendommen gjennom reiser og kontakter, dels ved at det i vide kretser rår en økende skepsis overfor den gamle sed — da er det som behøves først og fremst en engangsdemonstrasjon av *makt*, og da trenges det bare et relativt kort tidsrom med opphør av den offisielle kultus, for at man skal ta farvel med den for bestandig. I kraft av sin militære makt er kongen istand til å brenne hovene, bryte ned borgene, knuse gudebildene. Og

Sommeren 1904 ble Osebergskipet gravd ut i Slagen. På dette bildet trekkes det av gardister gjennom Sjøgaten (nå Rådhusplassen) i Oslo for å bli overført til Vikingskipshuset høsten 1926.

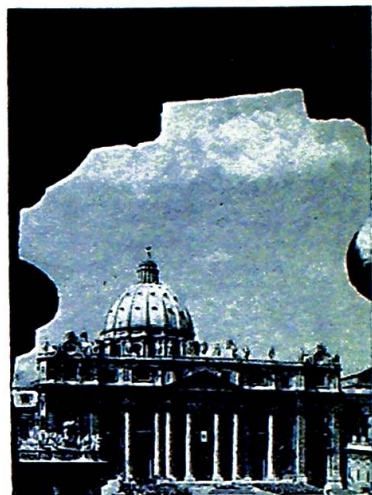
Dr. philos. Erik Gunnes.

sis. Like ble lagt i et skrin og satt på en hedersplass i Klemenskirken. Dette var året etter kongens død. Og ryet om hans hellighet bredte seg som en brann. Innen få år vandret skarer av pilegrimer mot Nidaros. Mange syke og vanføre ble sagt å få helsen igjen.»

«En moderne historiker (Johan Schreiner) spør: «Er det rimelig å anta at den døde konge oppnådde det som den levende ikke hadde vært i stand til — og at Olavs helgen-glorie brakte samlingsverket seieren, hvor jordiske midler ikke hadde strukket til — at trønderne til egen fordervelse opphøyet den fiende de nettopp hadde ryddet av veien?» For Schreiner er svaret et avgjort nei, for en religionspsykolog vil det neppe falle vanskelig å svare et likså avgjort ja. De gammeltroende trønderne var ikke rasjonalister, og en konges død var alltid en agevekkende begivenhet, også for dem som hadde felt ham. Selv en død høvding kunne vise seg å ha makt, å kunne gi år og fred. I denne tiden var religionen kanskje det mest sentrale av emner, og spørsmålet om et eventuelt skifte en voldsom utfordring, det lå fremme på alles lepper, dypt i alle sinn. Drapet på kongen skaket både venn og fiende og satte mektige ubevisste krefter i sving. At det hos mange utkrystalliserte seg en overbevisning tvert imot den de dro til Stiklestad med, kan ikke undre. Og i en viss forstand var det langt fra noe uvant og merkelig, det trønderne gjorde da de skrinla kong Olav: Siden han hadde demonstrert sin makt etter døden, la de ham respektfullt i haug så han kunne være dem både til helse og frelse. Og var det så at «haugen» nå ikke kunne være annet enn Hvite-krists kirke — ja, så var det bare å bøye seg for det.»

To sitater, fra en kort men dramatisk periode i vår historie. Dr. Gunnes har nedlagt et stort arbeide med denne historie-boken, det er et arbeide som ikke bare fortjener å bli lest, det er et syn som må bli kjent og diskutert.

(Forts. side 313)

Nyheter

■ *Pave Paul har bedt myndighetene i Argentina om en redegjørelse for drapene på minst 10 katolske prester under den periode med terror og politisk vold som nå herjer i Argentina. Da paven nylig tok imot landets nye ambassadør i Vatikanet, sa han:*

«Vi deler sorg og uro til dem som er rystet av de siste hendelser som har ført til at menneskelig har gått tapt, deriblant et antall prester. Dette har foregått under omstendigheter som ikke er oppklart. Samtidig tar vi sterkt avstand fra den stigende meningsløse vold som i dag alvorlig hjemsøker det argentinske folk.»

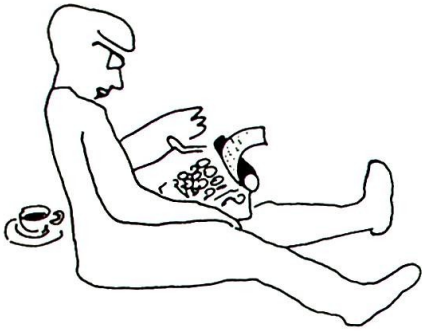
■ *Sentralkomiteen i de katolske kvinners forbund i Vest-Tyskland, KFD, har gitt sin fulle støtte til de irske kvinners fredsbevegelse i Belfast.*

■ *Moder Beatriz da Silva Meneses som i det femtende århundre i Portugal grunnla en fransiskanerorden, Misjonærene av den uplettede unnfangelse, ble kanonisert av pave Paul VI under en høytidelighet i Peterskirken søndag den 3. oktober.*

ingenting skjer. Gudene hevner seg ikke. Tvert imot — både Olav Trygvason og Olav Haraldson gikk for å være typiske lykkemenn. Det er denne demonstrasjon av gudenes avmakt som gjør det mulig for kristendommen å bryte så raskt gjennom selv i innlandet. For landet som helhet er det nok i tidligste laget å slå dette slaget: begge Olav'ene støtte fra seg folk de inderlig trengte gjennom kristningspolitikken sin, men det paradoksale skjedde at nettopp gjennom sin død ble Olav Haraldson den mektigste maktkonsentrasjon av alle.»

Dette er et av de sitater jeg har valgt ut for å gi en følelse av tankene i dette historiesyn. Et annet er fra tiden etter slaget på Stiklestad:

«Kong Olavs lik var blitt smuglet bort fra slagmarken av lojale bønder, og begravd i sandmelen ved Nidelva like utenfor bebyggelsen i Nidaros. Men der fikk det ikke ligge lenge. Ryktet begynte å gå om merkelige hendelser og jærtegn som skjedde ved hans lik. Biskop Grimkjel ble hentet nord til Nidaros, og under hans og hele riksstyrets tilsyn ble liket gravd opp. Det var uten tegn til forråtnelse, hår og skjegg hadde endog vokst, hevder legenden. «Sent råtner lik i sand», sa Alfiva. Men blant de norske høvdingen var det ikke rom for skep-

Bøkene er over oss

Bøkene er over oss — det samme klageropet hører vi hver høst fra stressede avisfolk. ST. OLAV's enmanns-redaksjon har allerede små stabler liggende av ny litteratur. Men hverken vi eller andre har noen grunn til å klage, hvert bind er som regel en spennende nyhervelse.

I dette nummeret har vi altså vært opptatt av Erik Gunnes og hans bind av den nye Norgeshistorien, i neste følger andre ting. Her skal vi bare minne om enkelte viktige saker i høst.

*

Først og fremst tenker vi på Sigurd Evensmo INN I DIN TID:

«Inn i din tid» er første bind i et større memoarverk og spenner over tiden 1930—1946. Boken er ingen selvbiografi i vanlig forstand, men en dramatisk skildring — delvis i skjønnlitterær form — av de europeiske tragedier i disse årene, og hvordan de preget et menneske for livet.

I 1934, 22 år gammel, dro Evensmo som journalist til Moskva og var der sammen med Nordahl Grieg kort før mordet på Kirov som utløste Stalin-terroren. Ved opphold i Tyskland så han nazismens umenneskelighet og de klare forberedelsene til storkrigen. I september 1938 var Evensmo i Praha som korrespondent og fulgte den tsjekkosllovakiske tragedien frem til Münchenforliket. 9. april 1940 gikk han inn i vår egen krig, først som journalist i regjeringens informasjonstjeneste. Senere førte illegalt arbeid til to års fangenskap. I juli 1945 var Evensmo en av de første norske journalister som reiste over slagmarkene, fra London til München og Berlin.

Det er vel slik at Sigurd Evensmos politiske tanker ikke deles av alle, heller ikke av undertegnede. Men hans redelighet vil neppe noen trekke i tvil, hans erfaringer fra mellomkrigstiden er viktige akkurat i dag hvor nye generasjoner øyensynlig har glemt det som skjedde. Denne boken som sikkert er en av de betydelige fra Gyldendal i høst, må bli lest av folk fra alle leire.

*

På samme forlag kommer Knut Faldbakkens SWEETWATER, annen og siste del av UÅR:

«... makeløs, grensesprengende, ja, nesten en sensasjon av episk kraft og dristighet...» skrev Harald Bache-Wiig i Dagbladet om første del av UÅR («Aftenlandet», 1974). Der møtte vi Allan Ung, som sammen med sin unge kone og parets sønn flyttet fra metropolen Sweetwater til søppelfyllingen. I annen og siste del av UÅR har by-sivilisasjonens stagnasjon og forfall med ubønnhørlig konsekvens forplantet seg til fyllingen — det blir stadig mindre tilgang på livsnødvendigheter. Sammenbruddet nærmer seg. Og det kommer, i all sin skrekk og gru.

Faldbakkens roman er en studie i forfallstendenser i vår sivilisasjon, en alarm, et faresignal. Men den er også en analyse av mulighetene for å overleve Katastrofen, av mulighetene for nye samlivsformer. Spennende og dramatisk er boken, som tross sine rystende visjoner gir oss håp om ny samfunnsdannelse, nye organisasjonsformer.

*

Av årets diktsamlinger vil vi allerede nå minne om Anbjørg Pauline Olderviks OG DU JERUSALEM (Dreyer). Fra den henter vi følgende deilige linjer:

*Å min elskede —
kom ikke da, når jeg kaller
aldri er du deiligere
enn i min lengsel*

*aldri rikere
enn som mitt savn*

*aldri skjønnere
enn i det usynlige*

*Kom ikke da, når jeg kaller
forat du kan være mer nær
enn i legemet*

*kom ikke da
— slik er du til*

*slik er jeg til
— som en drøm om deg.*

Inflasjon også i Vatikanet

I forrige nummer av bladet fortalte vi om den brutale kidnappingen av en katolsk biskop i utkanten av Rio de Janeiro i Brasil. Ekstremister fra en ytterliggående anti-kommunistisk høyreorientert gruppe har nå påtatt seg ansvaret for bortførelsen og den to timer lange mishandlingen av biskopen, Adriano Hipolito av Nova Iguaco.

I følge Vatikanet Radio er de ukjente kidnappere automatisk

ekskommunisert. Bare paven selv kan løfte dette bannet.

*

En Gallup-undersøkelse i Storbritannia viser at 16 prosent av landets katolikker ville foretrekke at messene blir lest på latin og ikke på engelsk. 46 prosent ønsket dagens mulighet til å velge mellom latinske messer og messer på landets sprog, og 36 prosent ville bare ha messene feiret med engelsk tekst.

Også Vatikanet rammes av dagens inflasjonsbølge og de stigende leveomkostninger. Folk som handlet på Vatikanets supermarked «Annona», fikk seg en overraskelse fredag den 1. oktober:

Prisen på ett kilo kjøtt hadde gått opp med 55 lire og kaffeprisen hadde steget med hele 700 lire.

*

La oss også kort nevne noen andre som skal leses — og som jeg altså gleder meg til:

Lars Gustafsens FAMILIEFESTEN (Gyldendal)

Henrik Groths MOT STRØMMEN (Cappelen)

Else Morantes HISTORIEN, annet bind (Gyldendal)

Trygve Andersens DAGBOK FRA EN SJØREISE (Cappelen)

og

Thorleif Schjelderups HVA ER GALT MED OSS? (Cappelen)

*

Jo, bøkene er over oss, men det er ikke noe galt med oss i hodet. Bortsett fra at vi ikke overkommer alt på en gang.

ÅGE RØNNING.

paganda, trusler og løfter. Løpesedler og plakater som viser bilde av massakrerte frihetskjemper og som advarer mot å gi hjelp til «terroristene», spres på skoler og på landsbyborgene. Store belønninger utloves til dem som setter sikkerhetsstyrkene på sporet etter «terroristene». Regjeringen har bl. a. laget en skrekkefilm i farver som viser hvordan det går med dem som hjelper «terroristene».

Rapporten påpeker hvordan den afrikanske landbefolkningen er mer utsatt enn kanskje noen annen gruppe. Jo lenger det går før Smith kapitulerer og gir fra seg makten, desto mer brutale blir overgrepene mot disse. Kommisjonen viser bl. a. til den økende tendensen til å sette likhetstegn mellom «terrorister» og sivilbefolkningen fra regjeringen side. Den offisielle sprogbruk gjenspeiler dette. I pressemeldingene som regjeringen sender ut heter det alltid at så og så mange afrikanske sivile ble skutt av sikkerhetsstyrkene «da de blandet seg med terroristene» eller «da de flyktet med terroristene».

■ Rapporten viser også hvordan lovgivningen i Rhodesia i de siste år i økende grad blir brukt til å forsterke status quo i stedet for å bringe krisen i landet til opphør. Handlinger som normalt ville være straffbare blir ikke bare akseptert, men også oppmuntret for å beskytte rasestaten.

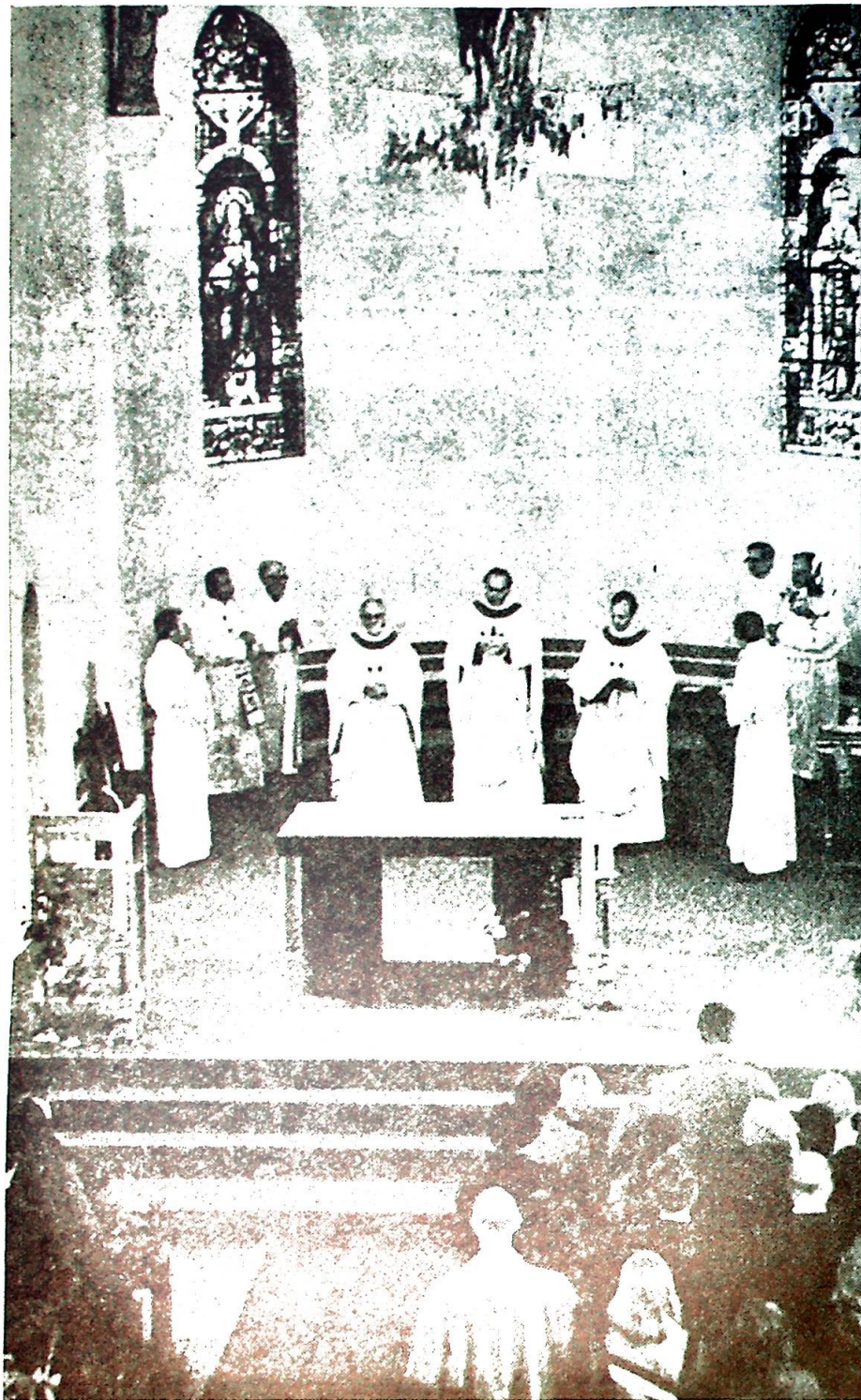
En rekke unntakslover gir statsminister Smith fullmakt til å iverksette tiltak for å beskytte statens sikkerhet og bevare lov og orden. Det var denne unntakslov som muliggjorde opprettelsen av de såkalte særdomstoler i 1974. Domstolene skal behandle saker som gjelder «terrorisme» og har siden starten i mai i år klart å dømme 55 personer til døden. Enkelte uker har domstolene avsagt én dødsdom pr. dag, og kommisjonen peker på at tallet ofte svarer til antall drepte sikkerhetssoldater.

Dommen over...

(Forts. fra side 303)

■ Rapporten bringer beretninger om tortur. I mars i år var f. eks. 12 metodistiske ungdommer på vei hjem fra et bønnemøte i Mtoko. Det ble stoppet av sikkerhetsstyrker som hevdet at de hadde vært på ANC-møte og som dermed tok ungdommene med seg til et skogholt. Her ble de etter tur slått og sparket slik at 3 av dem ble innlagt på distriktets sykehus, én i 18 dager.

I sivilbefolkningen i nord og nord-øst har de nasjonalistiske frigjøringsstyrkene bred støtte. I dette området arbeider sikkerhetsstyrkene desto iherdigere med pro-

JUBILEET I BERGEN

(se side 315)

REDAKSJONELT

ST. OIAV gjengir på neste side et innlegg fra H. Kielland Bergwitz — under tvil. På den ene side er det riktig at redaksjonen bør la andre synspunkter enn sine egne komme til orde. På den annen side kommer den skrivende pastor med dette innlegg i opposisjon ikke bare til den stakkars redaktør, men til en hel rekke kilder vi benyttet som grunnlag for vår artikkel i nr. 18 om Lefebvre. Vi skal nevne noen av dem:

En artikkel i *L'Osservatore Romano* den 2. september.

En uttalelse av kardinal Garrone, lederen av Kongregasjonen for katolsk utdannelse.

August-heftet av «Herder Korrespondenz».

Boken *Le Drama d' Econe* av Jean Anzevui.

En artikkel av Walter Brandmüller, tysk professor i kirkehistorie, i *Rheinischer Merkur*.

For disse kilder og for alle jeg har snakket med om denne saken er hovedpunktet at erkebiskop Lefebvre totalt avviser det store reformprogram fra Det annet Vatikankonsil. Det er ikke snakk om *konservative* eller *radikale* tolkninger av dette Konsils program, det er snakk om en eldre herre som avviser alt som ble vedtatt med veldig flertall av et par tusen biskoper fra hele verden som «ny-modernistisk og ny-protestantiske ideer».

Det kan selvfølgelig diskuteres om det er særlig hensynsfullt av redaksjonen på en slik bakgrunn å trykke opp Kielland Bergwitz' innlegg.

Jeg tror imidlertid at bladets lesere uten særlige vanskeligheter vil ta innlegget for hva det er:

En meningsytring som sikkert er velment. Men dessverre blir pastoren med sine betraktninger stående like ensom som mannen i *Econe*.

AGE RØNNING

«1788?»

Av H. Kielland Bergwitz.

Når «St. Olav» i nr. 18 nevner (etter referat fra «L'Osservatore Romano») at det hverken er spørsmålet om liturgien eller seminaret i Econe som utgjør kjernen i saken omkring erkebiskop Lefebvre er dette sikkert riktig. Derimot er påstanden om at Lefebvre søker sitt utgangspunkt nærmest bare i den store franske revolusjons ideer, for å si det mildt, diskutabel. Er ikke dette en noe virkelighetsfjern analyse av sakens *nutidige* årsaker?

Bladets artikkel gir inntrykk av at Kirken i og med Vatikan-konsil nokså ukritisk skulle ha godtatt den franske revolusjons slagord: «Frihet, likhet og brorskap». Dette kan neppe være riktig. Riktignok virker disse ordene eggende. Men i virkelighetens verden er de umuligheter. En liten analyse kunne være på sin plass.

Frihet har ikke noe menneske — uten i sterk begrensning. Det er og må være bundet av lover — samfunnets lov, naturens lov og ikke minst Guds lov. Derfor har alle former for lovbrudd — altså begrensning av friheten — konsekvenser, ofte svært ubehagelige konsekvenser — ikke bare for enkeltindividene — men ofte også for andre, ja, hele samfunnet. Slik *må* det være. Ellers ville det oppstå kaos og alles krig mot alle.

Likhet er også utopisk. Mennesker fødes med ulike anlegg og evner. Og selve samfunnet forutsetter ulike oppgaver og dermed ulike stillinger. Noen må være leder. Andre, mange, må være i det praktiske underordnede arbeid. Uten dette kan et velordnet samfunn ikke bestå. Den eneste likhet vi med rette kan tale om er i rent religiøs tanke. For Gud er vi alle like i det at vi er født med en udødelig sjel som skal finne sin frelse i troen og i det å finne sin plass i tilværelsen som Guds tjenere. I dette er vi alle Guds barn på like fot..

Brorskap er like virkelighetsfjernt. Der denne idé er forsøkt innført ved rent politiske midler har det uvegerlig ført til vold og undertrykkelse. Selve den franske revolusjon er bevis for dette. For ikke å snakke om Hitler og Stalin i våre dager. I virkeligheten er disse politisk betonedede slagord om brorskap en direkte fornæktelse av den kristne tro på arvesynden, deri innbefattet den i alle mennesker tilstedeværende egoisme. Så dersom dette skulle være Lefebvres utgangspunkt befinner han seg vel nokså klart på solid katolsk filosofisk grunn.

Religiøs frihet har med andre verdier å gjøre. Tanke- og trosfrihet har med det guddommelige i oss å gjøre, i vårt personlige forhold til Gud. Og her er det ikke bare et spørsmål om frihet og menneskerett, men også om *plikt*. Forstand, fornuft, er nedlagt i alle. I varierende grad, kanskje. Men dog. Forutsetningen er at vi skal bruke fornuften i alle livets forhold — til å finne frem til erkjennelse av sannhet. Fornuften har vært fremskrittets bærer når det gjelder teknikk og vitenskap. Men også — og ikke minst — i det religiøse. Det er Kirkens urokkelige lære gjennom alle tider at Gudstro (kristendom) er en gave fra Gud til enhver som oppriktig søker *sannheten*. Her er det altså også et spørsmål om frihet under ansvar. Man kan med rette innvende at megen undertrykkelse og vold er skjedd i religionens navn av maktglade herskere — de være seg kirkelige eller statlige. Men alle er vi vel klar over at dette har *alltid* vært imot evangeliets ånd

og budskap. La oss derfor være fullt oppmerksom på at Kirkens ofte så ufullkomne og uverdige tjenere ikke er selve KIRKEN, den Jesus innstiftet for å bringe til alle det glade frihetens budskap. Men la oss heller ikke se bort fra at også de revolusjonære slagord om «frihet, likhet og brorskap» i meget høy grad har vært brukt også til vold og undertrykkelse. Hvis Lefebvre altså hevder disse revolusjonære slagords utilstrekkelighet må han vel også sies å ha rett, uansett om han er bundet i fransk-konservative tankebaner.

Kjernen i Lefebvre-problemet ligger imidlertid i noe annet. Det siste konsilium beskjeftige seg lite med teologiske problemer. Derimot sterkt med praktiske. Og i praktiske problemer er det ingen ufeilbarlighet. Her er det åpen adgang til kritikk. Og denne adgang til kritikk og uenighet har da også vært meget synbar og artikulert i årene etter konsilet. Da den pavelige encyklika «Humanae vitae» kom for noen år siden hevet det seg adskillige røster som var uenige. Det dreiet seg her ikke om en pavelig ufeilbar definisjon av en dogmatisk sannhet, ble det sagt, men om en pavelig mening støttet på en tradisjon fra tidligere tider. Andre igjen mente at encyklicaen representerte noe mer. Såvidt skjønnes står saken fremdeles på et uløst stadium.

Hva har dette med Lefebvre-saken å gjøre? Undertegnede har ved besøk i Econe og ved studium av sentrets skrifter forsøkt å sette seg inn i hva det *egentlig* dreier seg om. I «St. Olav» nevnes at en kardinal har uttalt at det egentlige hovedpunkt er at «erkebiskopen avviser Vatikan II's reformprogram». Men denne uttalelsen må vel nærmest betegnes som temmelig «rund». For dette programmet har jo vært gjenstand for *tolkning* — både i «konservativ» og «radikal» retning. Radikale og sterkt individualistiske «strømninger» har tatt dette programmet til inntekt for sine ideer og har derved møtt motstand fra mer konservativt hold. Disse siste har, stort sett, hatt sin støtte blant det vanlige legfolk, mens de radikale med høylydt iver har gjort seg langt mer gjeldende i presse og massemedia.

Erkebiskop Lefebvre bør ytes den rettferdighet at man innser at hans og Econes holdning er fremkommet som resultat av den sterke foruroligelse man har følt overfor disse forskjellige «strømninger». Man har følt angst for at den kirkelige ledelse ikke lenger har den kontroll over selve de teologiske sannheter som inntil vår egen tid var en selvfølge når det gjelder troens innhold. Man påpeker at det innenfor Kirken finnes teologiske lærere (f. eks. Hans Küng) som åpent gir uttrykk for tvil vedrørende definerte tros-sannheter uten at det i den anledning gripes energisk inn. Som en biting kan i denne forbindelse nevnes at også her «hjemme på berget» kolporterer og anbefales bøker og skrifter som av vår egen fremste teologiske lærde har vært betegnet som ren heresi (vranglære). Det er i forbindelse med slike fenomener at Lefebvre og kretsen omkring ham (som ikke bare er fransk) er kommet i en overdreven forsvarsstilling som beklageligvis også har ført til opposisjon mot selve paven. Allikevel står Econe som en polarisering av situasjonen innenfor Kirken i dag.

Ingen pave i de siste århundrer har vært stillet overfor så store og innfløkte problemer som vår nåværende Paul VI. Han står på den ene side overfor megen hemningsløs individualisme og «Besserwissen» fra radikale kretser, på den annen side altså fenomenet Econe. Allikevel er nok de aller fleste enig om at pave Paul har vært og er den rette mann på den rette plass i denne så vanskelige tid. Med mildhet og klokskap, men også med fasthet, har han forsøkt å la de gode beslutninger fra Vatikan II få virke ved egen gjennomslagskraft. I alt har han ikke hatt hellet med seg. Men årsaken til dette er ikke *bare* Econe. I høy grad må også «radikalerne» bære

(Forts. side 314)

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høy-messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83</i>	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355</i>	11.00	9.30	—
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>	—	9.30	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i>	lörd.: 18.30	—	—
Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i>	lörd.: 19.00	—	—
Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: —	11.00	—
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	9.30	—	—
<i>Florida kapell</i>	19.00	—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19</i>	8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438</i>	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168</i>	8.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke, Torvggt. 113, tlf. 23 751</i>	8.30	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195</i>	—	—	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381</i>	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 22 255</i>	lörd.: 18.00	—	—
—	sønd.: 9.00	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken, Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550</i>	lörd.: 18.00	—	—
—	sønd.: —	10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85</i>	9.00	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 41 038</i>	—	—	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793</i>	8.30	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35</i>	8.30	10.45	—
—	19.00	—	—
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>	—	9.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534</i>	8.30	10.45	—
—	9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949</i>	—	11.00	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2</i>	8.45	11.00	—
Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	19.00	—	—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779</i>	8.00	11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>	—	11.00	—
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467</i>	8.30	11.00	—
ALESUND: <i>Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558</i>	8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Stortgt. 94</i>	19.30	11.00	—
Biskopen og prestegården, tlf. 3604	—	—	—
<i>St. Elisabethsøstrene, Mellomveien 47, tlf. 81 783</i>	8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eystens kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 487</i>	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)</i>	19.00	11.00	—
St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)	8.00	—	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501</i>	8.00	10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82</i>	—	18.30	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072</i>	—	11.00	—

Fra katolsk presse

■ Biskop Lamont er uskyldig, skriver den engelske ukeavisen Catholic Herald redaksjonelt. Han er uskyldig, men han er likevel dømt til 10 års straffearbeid for å ha brutt en urettferdig lov som er gjort gjeldende av en regjering som man vet praktiserer terror og tortur.

Forhåpentligvis vil de nye forhandlinger som har kommet igang om Rhodesias fremtid føre til at biskopen ikke må avtjene denne straff, men han trenger stadig både vår forbønn og vår offentlige støtte.

Biskop Lamonts «nei» til krav om å velge side i kampene i Rhodesia har imidlertid en videre betydning. Alt for lenge har kristne mennesker brukt Kristi ord om «å gi Cæsar det som hører Cæsar til og Gud det som hører Gud til» som en undskyldning for å unngå spørsmål om rettferdighet og menneskelige rettigheter. Man har unngått dem med å si at de har politisk betydning. Selvfølgelig har de en politisk betydning, alt har også en politisk dimensjon. Man glemmer ofte at Kristus ble korsfestet for politiske grunner, selv om han avviste enhver fristelse til å ta politisk makt.

Kristne trenger ikke politiske motiver for å handle politisk. Hvis de arbeider for rettferdighet, vil de se at de går på tvers av alle som søker makt i denne verden.

Det er oppmuntrende å følge den sterke og verdensomspennende støtte biskop Lamont har fått etter sin dom. Det er å beklage at kirkeledere ikke oftere gir uttrykk for en slik motstand når uskyldige fengsles av brutale regimer, skriver avisen.

■ Wien (KIPA) — Verdensunionen af katolske lærere afholdt for nyligt sin 9. verdens kongres i Wien med 250 delegerede fra Afrika, Amerika, Asien og Europa, desværre kunne ingen katolske lærere fra østblok-landene delta.

Wiens ærkebiskop, kardinal Franz König, der talte ved kongressens afslutning, sagde bl. a.: »Den kristne opdragelse må opfattes som en tjeneste over for mennesket. Kun når lærere og elever, opdragere og børn, skoler og forældre, stat og kirke samarbejder, kan de pædagogiske muligheder udnyttes til fulde.« Kardinalen kom også ind på, at en kristen opdrager ikke kan komme udenom at tage stilling til spørgsmål om, hvad der er meningen med livet, og hvad der er fundamentet for verdensordenen. »Alle de spørgsmål, der i dag diskuteres inden for pædagogikken, stiller den kristne opdrager over for afgørelser, der også har med verdensanskuelser at gøre«. Kardinalen pegede i den forbindelse på emnekredse som småbørnsopdragelse, seksualpædagogik, opdragelse til fred og til selvstændighed.

Præsidenten for verdensunionen af katolske lærere udtalte ved en pressekonference, at de katolske lærere i høj grad mærker den indre kirkelige pluralisme i deres arbejde, fordi den har ført til stærke spændinger i skolerne. Han mener, at det nu mere end nogen sinde er vigtigt at styrke kontakterne mellem lærere fra forskellige

lande, så de kan udveksle meninger og erfaringer. Han talte også om den store forskel der er på at være lærer ved en offentlig og ved en katolsk skole.

HELGENKONGE...

(Forts. fra side 307)

Så langt ellers om dette bind. Hele historieverket er delt opp på følgende måte:

1. *Forhistorien* (til ca. 800)

2. *Rikssamling og kristning* (Ca. 800—1177)
3. *Norge under Sverreætten* (1177—1319)
4. *Avfolkning og union* (1319—1448)
5. *Fra rike til provins* (1448—1536)
6. *Gjenreisning* (1536—1648)
7. *Gjennom nødsår og krig* (1648—1720)
8. *Den lange fredstiden* (1720—1784)
9. *Kampen om Norge* (1784—1814)
10. *Den vanskelige frihet* (1814—1850)

(Forts. neste side)

BASAR I ST. HALLVARD

Enerhauggt. 4, Oslo 6

Søndag 7. november — Basaren åpnes etter høymessen.

Onsdag 10. november kl. 11—14 og kl. 18—21

Torsdag 11. november kl. 18—21

Lørdag 13. november kl. 17—19: BARNEAFTEN

Søndag 14. november kl. 12—15

Mandag 15. november kl. 18—19: TREKNING

UNDERHOLDNING — SALGSDISK — LYNLOTTERI — GJEN-
NOMGANGLØDD — GRATIS SERVERING

ALLE HJERTEG VELKOMNE!

Nye bøker:

Irenæus — Bevis for den apostoliske forkyndelse. Oversættelse fra armenisk ved Jes P. Asmussen, kr. 40,75.

Hebblethwaite — The Runaway Church, kr. 65,—.

Ikonbøker, tysk tekst og mange reproduksjoner à kr. 27,30.

Kalendere for 1977:

Ikonkalender, kr. 67,—.

Groh Postkarten Kalender — Ikonen- og Alte Christliche Kunst, à kr. 28,—.

Grosser Wiechmann Kunstkalender, kr. 43,—.

Brendow/Steigerwald Kalender, kr. 17,—.

Hummelkalender, kr. 19,—.

Der Grosse Hummelkalender, kr. 60,—.

Madonnen-Kalender, kr. 20,—.

Mon Agenda, kr. 17,50.

Pauluskalender, Calendrier St. Paul, à kr. 18,75.

Flerede fine adventskalendere à kr. 13,50.

Og et større utvalg i kort, ikoner, kors, krusifikser og plater enn noensinne.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48

Åpent kl. 9-16, lørdager kl. 9-13

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Oslo
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt	}	Arendal
Vor Frue Hosp. Nervøavd.		
St. Franciskus Kirke	}	Arendal
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Bergen
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerefest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Hønefoss
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	Tønsberg
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

11. *To kulturer — en stat*
(1850—1884)
12. *Norge i støpeskjeen*
(1884—1920)
13. *Klassekamp og fellesskap*
(1920—1945)
14. *Norge i den rike verden*
(Tiden etter 1945)
15. *Historisk atlas*
Oversikter. Register.

Hovedredaktør har vært professor *Knut Mykland* og hans medarbeidere: cand. philos. *Ole Jørgen Benedictow*, professor *Edvard Bull*, førsteamanuensis *Ståle Dyrvik*, instituttsjef *Rolf Fladby*, professor *Per Fuglum*, dr. philos. *Erik Gunnes*, høyskolelektor *Steinar Imsen*, professor *Kåre Lundén*, mag. art. *Bente Magnus*, konservator *Bjørn Myhre*, professor *Jørn Sandnes*, professor *Francis Sejerstad*, arkivar *Hans Try*.

A. R.

Evangeliet . . .

(Forts. fra side 303)

likegyldighet, ja til hat mot religionen. Her hviler det et stort ansvar på alle som kaller seg for troende, et ansvar som de troende slett ikke alltid har levd opp til. Ikke minst de kristne trossamfunn har ofte måttet betale dyrt for forsømmelser og sviakt i denne forbindelse.

Vi skal ellers ikke undre oss over at det legges så stor vekt på sosialt ansvar i vår tid. Mulighetene både til å oppdage og lindre nød hos medmennesker er større enn noen gang før. Umenneskelige forhold avsløres med all tydelighet og hurtighet ved hjelp av de moderne medier. Dette krever en spesiell våkenhet hos alle som bekjenner sin tro på et budskap hvor nestekjærlighet fremsettes som første krav. Alvorlige forsømmelser i så henseende undergraver evangeliet. Ingen vil ta dette budskap lengere alvorlig, hvis ikke de troende selv tar det alvorlig. Alt i alt skulle konklusjonen være enkel og klar. Medmenneskelig ansvar er ikke hele budskapet, men det er dog en vesentlig del av det. Og fordi det her gjelder evangeliets praksis veier ansvaret særlig tungt.

«Den som vil være den fremste han må være alles tjener. Og den som tar imot et lite barn, han tar imot både meg og Ham som har sendt meg!» Tydeligere kan det neppe sies.

BERGEN	
1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel	
Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482	
BERGEN	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyrforretning TORNØEGARDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Tlf. 99 016 Bergen Solheimgt. 25
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	

FORSIKNINGSAKTIESELSKAPET VESTA		LIVSFORSIKRINGSELSKAPET HYGEA
MED TANKE PÅ FREMTIDEN		

<i>Eches Færrehandel</i>
NYGÅRDSGT. 19

«1788?»

(Forts. fra side 311)

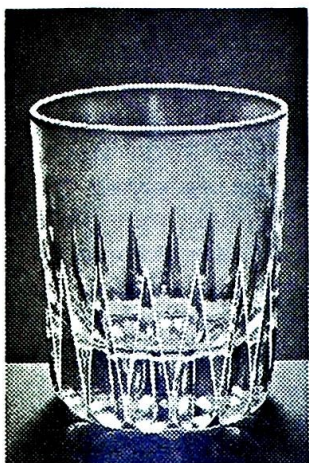
sin del av ansvaret. Derfor er det påkrevet at begge sider tar lærdom av det som er skjedd og går i seg selv med et spørsmål om hva som tjener den gode sak best: enten tvilholden på egen subjektiv ufeilbarlighet eller mer ydmykhet. For det er nok i dette med den menneskelige hovmodighet at Kirkens problemer i vår tid er å finne.

Allikevel: Vi har ikke noen grunn til engstelse. Også før har Kirken — Peters båt — vært ute i storm. Men Jesu ord: «Non prævalebunt» — helvetets makter skal ikke få overmakt — er like gyldige som før.

H. KIELLAND BERGWITZ.

ST. OLAVS REDAKSJON TELEFON 20.72.26 eller 28 95 18
--

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset

„Portofino“

Laget av tindrende klart glass.

Lekkert i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3,50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Walligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Filser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. AS

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Jubileet i Bergen

VERDIG KATOLSK JUBILEUM I
FERDIG-RESTAURERT KIRKE led
overskriften i Bergens Tidende efter
100 årsjubileet i St. Paul kirke den
17. oktober. Avisen skrev blant annet
at markeringen av jubileet nådde sitt
høydepunkt med feiringen av høy-
messen for fullsatt kirke. Messen ble

fejret av biskop John Willem Gran,
Generalvikaren, pastor F. J. Fische-
dick og menighetens sogneprest Mi-
chel Beckers. I koret var også pater
Wilhelm Hertman, den katolske sog-
neprest i Stavanger og Haugesund,
Norbert Haunschuld og pastor Alf
Høgh.

Efter høymessen var det mottagelse
som ble ledet av disponent Hans Wil-
helm Gullestad. Avisen skriver:

«I sin velkomsttale understreket
sogneprest Michel Beckers at St.
Pauls menighet hadde vært en mot-
takende menighet, og det hundre år
gamle kirkebygget var symbol på en
arv som avtvinger dyp respekt. Men
arven betinger også at menigheten
fra å være en mottakende menighet
må bli en menighet som gir til dem
som har mindre enn menigheten har.

Under mottagelsen var det hilser
ved ordfører Eilert Eilertsen fra Ber-
gen kommune, ved domprost Hans
Høivik fra Den norske kirke og biskop
Per Juvkam, og ved pastor Carl Gun-
dersen fra Metodistkirken, alle med
hjertelige ord til menigheten. General-
vikar Fishedick ble også hjertelig
hyldet som ildsjelen da det store re-
staureringsarbeidet tok til, og i en
hilsen takket han varmt for årene i
Bergen og de mange gode medarbei-
derne han hadde hatt.

Biskop Gran sa i en avsluttende
hilsen bl. a. at Bergen og Den norske
kirke hadde tatt vel vare på de gamle
katolske kirkene i sentrum, men den
katolske kirke hadde ikke noe ønske
om å få dem tilbake — om noen skulle
være redd for det. Vi har behersket
oss, og skal fortsatt gjøre det, sa
biskop Gran — som til slutt takket
alle som hadde medvirket både under
gudstjenesten og under mottagelsen.

Om kvelden var omlag 160 av me-
nighetens medlemmer samlet til fest-
samvær i kirkens krypt.»

**ST. OLAV'S
REDAKSJON**

TLF. 20 72 26 - 28 95 18

Neste nummer:

**LAMONTS
BREV**

FILM

De gode gamle

Enkelte lesere har antagelig lagt merke til at jeg skriver ofte om gamle filmer i denne spalten. Det er flere grunner til det. For det første har redaktøren gitt meg en påskjønelig bevegelsesfrihet: det er opp til meg selv hvilke filmer jeg vil skrive om. For det annet er det så meget av det som stadig har premiere i Oslo som jeg reagerer på med ulyst ennå før jeg har sett det. For det tredje er ikke «St. Olav» et Oslo-tidsskrift, og det er liten glede for abonnenter i Vadsø, Verdal og Vestfossen å lese om filmer som kanskje aldri kommer dit. Når de gamle, prøvede favorittene går sin rundgang, derimot, så slumper det oftere at de kommer lenger ut i periferien. Endelig er det noe som heter klassikere i denne kunstarten også, og det er riktig å minne om det. Shakespeare, Mozart, Leonardo da Vinci og Victor Hugo er stadig aktuell kunst på scene, i konsertsal, nasjonalgalleri og bibliotek, og gjenstand for minst like meget kommentarvirksomhet i dag som årets unge, og alt for ofte alt for oppblåste debutant. Så også med filmen. Det har gått noen Chaplin-klassikere i Oslo i det siste, til udelt gjensynsglede for oss litt eldre kinogjengere, og sikkert til like udelt fryd for førstegangsbesøkende.

Akkurat nå går det to Walt Disney-travere — «En verdensomseiling under havet», og «Fantasia». Om den første er det å si at den, som flere av hans filmer, er førsteklases fa-

milieunderholdning. Jeg tror at det å oppleve god spennende underholdning sammen er en viktig faktor i et familieliv som dessverre så alt for ofte splittes opp i forskjellige interesse-sfærer. I riktig gamle dager var det høytlesning i hjemmene om kvelden, før radio og TV ødela idyllen. Film er en dårlig erstatning for en slik intern fellesbeskjeftigelse, men akkurat disse filmene er av det bedre slaget, med spenning som er sunn, fantasi som befrukter ens egen og en teknisk dyktighet som opptar dem som er litt for store for eventyret.

«Fantasia» er noe helt annet. Fra første stund var man jo vant til lydeffekter i tegnefilmer — tenk bare på Donald Ducks snadring, og hans hysteriske galopphyl når han kom i effekt. Eller på Mickey Mouses barnesprog. Men det å sette inn tegnefilmfigurer i et klassisk musikkprogram — var det ikke litt for formastelig?

Betenkelighetene var vel fundert, og ordet formastelig er da også det som passer best på noen av programmene. Beethovens Pastoralsymfoni, for eksempel som er blitt sukkersøt til det ulidelige. Eller Gounods Ave Maria, som heller ikke har unngått sentimentaaliteten. Men Tsjajkovskys Nøtteknekkersuiten, og Stravinskis Rites of Spring er blitt uforglemmelige visuelle opplevelser.

Med rette er dette en verdenssuksess, og med rette kommer den opp

igjen og igjen — på en bestemt London-kino hører den til det årlig tilbakevendende repertoire. Musikkelskere vil reagere mot å få store symfonier illustrerte, og se det som en overpopularisering, noe a la litterære klassikere som tegneserie. Jeg tror dette er kortsynt, for filmen gir oss musikken ubeskåret, dertil spilt inn under Leopold Stokowskis taktstokk, og han fant seg såvisst ikke i noen forenkling eller oversukring av det musikalske. Men virkningen av filmen på mange unge tilskuere vil opplagt være en nyvakt interesse for god musikk. Den har en misjonerende effekt som i seg selv er verdifull, den gir mersmaak og lytterglede langt utover de timene den varer. Og dertil er den også familieunderholdning i ordets beste forstand.

PER BANG.

NESTE
NUMMER
20. NOVEMBER

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning

Filmstoffet: Per Bang.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Redaktøren Privat: 28 95 18

Ekspedisjonen og forlag: Akersveien 5, Oslo 1
Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 60 pr. år
Kr. 30 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 70

Annonser: 10 dager før utg.dagen, 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648